

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 77/20

Λουξεμβούργο, 25 Ιουνίου 2020

Απόφαση στην υπόθεση C-24/19

A. κ.λπ. κατά Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen

Κανονιστική απόφαση και εγκύκλιος οι οποίες καθορίζουν τις γενικές προϋποθέσεις χορηγήσεως πολεοδομικής άδειας για την εγκατάσταση και την εκμετάλλευση ανεμογεννητριών πρέπει και οι ίδιες να υποβάλλονται σε προηγούμενη εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Με την απόφαση Α κ.λπ. (Ανεμογεννήτριες σε Aalter και Nevele) (C-24/19), την οποία εξέδωσε στις 25 Ιουνίου 2020, το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου αποφάνθηκε σχετικά με την ερμηνεία της οδηγίας 2001/42 που αφορά την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων ¹, παρέχοντας σημαντικές διευκρινίσεις σχετικά με τα μέτρα που υπόκεινται στην εκτίμηση την οποία επιβάλλει η οδηγία αυτή καθώς και σχετικά με τις συνέπειες της μη διεξαγωγής εκτιμήσεως.

Το ως άνω αίτημα ερμηνείας υποβλήθηκε στο Δικαστήριο στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, των περιοίκων τοποθεσίας κείμενης πλησίον του αυτοκινητοδρόμου E40 στην περιφέρεια των δήμων Aalter και Nevele (Βέλγιο), η οποία επελέγη για την ανέγερση αιολικού πάρκου, και, αφετέρου, του Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen (περιφερειακού υπαλλήλου πολεοδομικής αναπτύξεως του Υπουργείου Χωροταξίας της Φλάνδρας, τμήμα ανατολικής Φλάνδρας, Βέλγιο), σχετικά με τη χορήγηση από την αρχή αυτή πολεοδομικής άδειας για την εγκατάσταση και την εκμετάλλευση πέντε ανεμογεννητριών (στο εξής: επίμαχη άδεια). Η από 30 Νοεμβρίου 2016 χορήγηση της επίμαχης άδειας εξαρτήθηκε, μεταξύ άλλων, από την τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων που είχαν καθοριστεί με διατάξεις μιας κανονιστικής αποφάσεως της Φλαμανδικής Κυβερνήσεως καθώς και με μια εγκύκλιο σχετικά με την εγκατάσταση και την εκμετάλλευση ανεμογεννητριών.

Προς στήριξη της προσφυγής με αίτημα την ακύρωση της επίμαχης άδειας, η οποία ασκήθηκε ενώπιον του Raad voor Vergunningsbetwistingen (Συμβουλίου επιλύσεως ενδίκων διαφορών σχετικά με άδειες, Βέλγιο), οι προσφεύγοντες προέβαλλαν, μεταξύ άλλων, παράβαση της οδηγίας 2001/42 για τον λόγο ότι η κανονιστική απόφαση και η εγκύκλιος βάσει των οποίων είχε χορηγηθεί η άδεια δεν είχαν υποβληθεί σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Το εκδόν την επίμαχη άδεια όργανο θεωρούσε αντιθέτως ότι η εν λόγω κανονιστική απόφαση και η εν λόγω εγκύκλιος δεν χρειαζόταν να υποβληθούν σε τέτοια εκτίμηση.

Με τη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η οδηγία 2001/42 καλύπτει τα σχέδια και προγράμματα, καθώς και τις τροποποιήσεις τους, που εκπονούνται ή εγκρίνονται από μια αρχή κράτους μέλους, εφόσον «απαι[ήθηκαν] βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων» ². Εξάλλου, η εν λόγω οδηγία εξαρτά την υποχρέωση υποβολής συγκεκριμένου σχεδίου ή προγράμματος σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την προϋπόθεση ότι το κατά τη διάταξη αυτή σχέδιο ή πρόγραμμα ενδέχεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ³.

¹ Οδηγία 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων (ΕΕ 2001, L 197, σ. 30).

² Άρθρο 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/42.

³ Άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/42.

Πρώτον, όσον αφορά την έννοια των «σχεδίων και προγραμμάτων που απαιτούνται βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων», το Δικαστήριο έκρινε ότι στην έννοια αυτή εμπίπτουν μια απόφαση και μια εγκύκλιος που εκδίδονται από την Κυβέρνηση ομόσπονδης οντότητας κράτους μέλους, οι οποίες περιέχουν αμφοτέρως διάφορες διατάξεις όσον αφορά την εγκατάσταση και την εκμετάλλευση ανεμογεννητριών.

Πράγματι, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι «απαιτούνται», κατά την έννοια και κατ' εφαρμογή της οδηγίας αυτής, τα σχέδια και τα προγράμματα των οποίων η έγκριση ρυθμίζεται από εθνικές νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις που καθορίζουν τις αρμόδιες για την έγκριση των εν λόγω σχεδίων και προγραμμάτων αρχές καθώς και τη διαδικασία εκπονήσεώς τους⁴. Ειδικότερα, ένα μέτρο πρέπει να θεωρείται ότι «απαιτείται» όταν η εξουσία λήψεως του μέτρου έχει ως νομική βάση μια τέτοια διάταξη, έστω και αν δεν υφίσταται, κατά κυριολεξία, υποχρέωση λήψεως του εν λόγω μέτρου⁵.

Κληθέν από το αιτούν δικαστήριο και από την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου να επανεξετάσει τη νομολογία αυτή, το Δικαστήριο υπογράμμισε καταρχάς ότι η εφαρμογή της προϋποθέσεως που προβλέπεται στο άρθρο 2, στοιχείο α', δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 2001/42 μόνο στα «σχέδια και προγράμματα» των οποίων η έγκριση είναι υποχρεωτική ενέχει τον κίνδυνο να περιορίσει στο ελάχιστο το πεδίο εφαρμογής της έννοιας αυτής και δεν καθιστά δυνατή τη διαφύλαξη της πρακτικής αποτελεσματικότητας της ως άνω διατάξεως. Ειδικότερα, κατά το Δικαστήριο, δεδομένης της ποικιλομορφίας των καταστάσεων και της ανομοιογένειας των πρακτικών των εθνικών αρχών, η έγκριση σχεδίων ή προγραμμάτων και οι τροποποιήσεις τους συχνά δεν επιβάλλονται κατά τρόπο γενικό αλλά ούτε και αφήνονται στην πλήρη διακριτική ευχέρεια των αρμοδίων αρχών. Εξάλλου, το υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος, το οποίο επιδιώκει να διασφαλίσει η οδηγία 2001/42 υποβάλλοντας σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων τα σχέδια και τα προγράμματα τα οποία ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, ανταποκρίνεται στις επιταγές των Συνθηκών καθώς και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος⁶. Οι στόχοι όμως αυτοί θα κινδύνευαν να υπονομευθούν από μια συσταλτική ερμηνεία που θα παρείχε τη δυνατότητα σε κράτος μέλος να αποφύγει την υποχρέωση εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων επιλέγοντας να μην καταστήσει υποχρεωτική την έγκριση των σχεδίων ή προγραμμάτων. Τέλος, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η ευρεία ερμηνεία της έννοιας των «σχεδίων και προγραμμάτων» συνάδει προς τις διεθνείς δεσμεύσεις της Ένωσης⁷.

Το Δικαστήριο εξέτασε εν συνεχεία το ζήτημα αν η επίμαχη κανονιστική απόφαση και η επίμαχη εγκύκλιος πληρούσαν την προϋπόθεση που προβλέπεται στο άρθρο 2, στοιχείο α', δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 2001/42. Συναφώς, επισήμανε ότι η κανονιστική απόφαση είχε εκδοθεί από τη Φλαμανδική Κυβέρνηση, υπό την ιδιότητά της ως εκτελεστικής εξουσίας μιας βελγικής ομόσπονδης οντότητας, δυνάμει νομοθετικής εξουσιοδότησης. Εξάλλου, η εγκύκλιος, σκοπός της οποίας είναι να δημιουργήσει ορισμένο πλαίσιο για την άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως των αρμόδιων αρχών, επίσης προέρχεται από τη Φλαμανδική Κυβέρνηση και τροποποιεί τις διατάξεις της ως άνω κανονιστικής αποφάσεως, αναπτύσσοντάς τες ή εισάγοντας παρεκκλίσεις από αυτές, υπό την επιφύλαξη των εξακριβώσεων στις οποίες οφείλει να προβεί το εθνικό δικαστήριο όσον αφορά την ακριβή νομική φύση της εν λόγω εγκυκλίου και το ακριβές περιεχόμενό της. Το Δικαστήριο έκρινε συνεπώς ότι η κανονιστική απόφαση και, υπό την επιφύλαξη των ως άνω εξακριβώσεων, η εγκύκλιος ενέπιπταν στην έννοια των «σχεδίων και προγραμμάτων», καθόσον έπρεπε να θεωρηθεί ότι «απαιτούντα[ν]» κατά την έννοια της οδηγίας 2001/42.

⁴ Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 22ας Μαρτίου 2012, *Inter-Environnement Bruxelles* κ.λπ. (C-567/10, σκέψη 31)· της 7ης Ιουνίου 2018, *Thybaut* κ.λπ. (C-160/17, σκέψη 43), καθώς και της 12ης Ιουνίου 2019, *Terre wallonne* (C-321/18, σκέψη 34).

⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 2018, *Inter-Environnement Bruxelles* κ.λπ. (C-671/16, σκέψεις 38 έως 40).

⁶ Άρθρο 3, παράγραφος 3, ΣΕΕ, άρθρο 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, και άρθρο 37 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁷ Όπως προκύπτουν ιδίως από το άρθρο 2, παράγραφος 7, της Συμβάσεως για την αξιολόγηση των επιπτώσεων επί του διασυννοριακού περιβάλλοντος, που υπογράφηκε στο Espoo (Φινλανδία) στις 26 Φεβρουαρίου 1991.

Δεύτερον, όσον αφορά το ζήτημα αν η κανονιστική απόφαση και η εγκύκλιος έπρεπε να υποβληθούν σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 2001/42 για τον λόγο ότι ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι πράξεις αυτές, που περιείχαν αμφοτερες διάφορες διατάξεις όσον αφορά την εγκατάσταση και την εκμετάλλευση ανεμογεννητριών, μεταξύ των οποίων μέτρα σχετικά με την προκαλούμενη σκίαση, την ασφάλεια καθώς και τις προδιαγραφές θορύβου, περιλαμβάνονταν μεταξύ των πράξεων που έπρεπε να υποβληθούν σε μια τέτοια εκτίμηση.

Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι σχετικές με την εγκατάσταση και την εκμετάλλευση ανεμογεννητριών απαιτήσεις της επίμαχης κανονιστικής αποφάσεως και της επίμαχης εγκυκλίου ήταν αρκούντως ουσιώδεις, δεδομένης της σπουδαιότητας και της εκτάσεώς τους, ώστε να καθορίζουν τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης και εκμετάλλευσης αιολικών πάρκων των οποίων οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι αδιαμφισβήτητες. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η ερμηνεία αυτή δεν αναιρείται από την ιδιαίτερη νομική φύση της εγκυκλίου.

Τρίτον, όσον αφορά τη δυνατότητα να διατηρηθούν σε ισχύ τα αποτελέσματα των πράξεων αυτών και της άδειας, οι οποίες εκδόθηκαν κατά παράβαση της οδηγίας 2001/42, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εξαλείφουν τις παράνομες συνέπειες μιας τέτοιας παραβάσεως του δικαίου της Ένωσης. Το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, δεδομένης της επιταγής περί ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, μόνον το ίδιο μπορούσε, κατ' εξαίρεση και για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, να αναστείλει προσωρινά το αποτέλεσμα της παραβιασθείσας διατάξεως του δικαίου της Ένωσης το οποίο συνίσταται στη μη εφαρμογή της εθνικής πράξης, εφόσον εθνική νομοθεσία παρέχει στο εθνικό δικαστήριο την εξουσία να διατηρήσει σε ισχύ ορισμένα αποτελέσματα τέτοιων πράξεων στο πλαίσιο της εκκρεμούς ενώπιόν του διαφοράς. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο έκρινε ότι, σε μια περίπτωση όπως η επίμαχη εν προκειμένω, το εθνικό δικαστήριο μπορούσε να διατηρήσει σε ισχύ τα αποτελέσματα της κανονιστικής αποφάσεως και της εγκυκλίου, καθώς και της βάσει αυτών χορηγηθείσας άδειας, μόνον αν το εσωτερικό δίκαιο τού παρείχε σχετική δυνατότητα στο πλαίσιο της εκκρεμούς ενώπιόν του διαφοράς και εφόσον η ακύρωση της άδειας αυτής θα μπορούσε να έχει σημαντικές επιπτώσεις στον εφοδιασμό με ηλεκτρική ενέργεια, εν προκειμένω εντός του Βελγίου, τούτο δε μόνο για το χρονικό διάστημα που είναι απολύτως αναγκαίο για τη θεραπεία της εν λόγω ελλείψεως νομιμότητας, πράγμα που εναπόκειται, ενδεχομένως, στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582